

Allt är inte relativt i his

Visst finns det historisk kunskap. Postmodernisternas försök att förvandla allt till texter utan verklighetsbakgrund får svar på tal i en brittisk bok, nu översatt till svenska. Att man ska granska texter misstänksamt är ingen ny erfarenhet för historiker.

Kan vi veta något om det förlutna? Kan vi lära oss någonting av historien? Frågorna verkar banala, men är inte det. En sådan skurril historiker som David Irving har nämligen påstått att Holocaust, förintelsen, inte ägt rum. I januari 2000 hävdade den envise historierevisionisten inför High Court i London – han hade stämt en av sina vedersakare, historikern Deborah Lipstadt – att det saknades bevis för massutrotningen av judar. De skulle ha omkommit av svält och andra vedermödror. Krig är ju krig. Någon plan för "den slutgiltiga lösningen" skulle inte Hitler, Himmler och Goebbels ha utarbetat.

Fakta stöder förintelsen

Lipstadts chefsexpert var historieforskaren Richard Evans. I en 400-sidig lunta visade han med en förkrossande mängd fakta att förintelsen visst hade förekommit. Det går, fastslog domstolen, att via de historiska källorna avgöra vad som är sant och vad som är falskt. Förintelsen är inte någon "text" som har utarbetats av historiens segrare i efterhand. Nu kan väl inte Irving kallas för postmodernist, eftersom han i princip säger sig hylla vardet av källor och sanningskrav i historieforskningen. I praktiken är han emellertid en charlatan och en ogenerad bluffmakare.

I sin senaste bok *Till historiens försvar* går Evans till angrepp mot de postmodernister som anser att historikerna bara projicerar sina egna fördomar och ideologier på det som har förevarit. Deras grundläggande fel är att de blandar ihop fakta med tolkningen av fakta. Det betyder att det är historikerna som konstruerar historien. Den får blott

Historiedebatt

Till historiens försvar

Richard Evans
Övers.: Ingemar Karlsson
SNS Förlag, 2000

andrahandsvärde. Visst, historien ska förstas granskas, men viktigare skulle vara att granska historikerna. Det ligger en hel del i det, som vi såg i fallet Irving.

Postmodernisterna vill lära ut att man ska granska texter med stor försiktighet. Där kan finnas dolda undermeningar, begravda gamla hundar. Att det är så behöver ingen postmodernist upplysa dem om. Det har historikerna sannerligen varit medvetna om i hundra år nu, säger Evans. Det är rätt självklart att man inte bör läsa en diplomatisk not rakt av, eftersom det diplomatiska språket är ett av många fikonspråk. Men det som står där betyder inte – som postmodernisterna hävdar – i stort sett vad som helst.

Här är postmodernistiska teorier kort och gott orealistiska, enligt Evans. Och han konkluderar att det förlutna faktiskt talar genom källorna. Det kan också återöversas genom

dessa samma källor. Evans hävdar att distinktionen mellan primära och sekundära källor, som historieforskningen trots allt vilar på, har övergivits av postmodernisterna. Det finns ingen anledning att göra det sekundära till något viktigare än det primära.

Svårt få reda på detaljerade fakta

Att franska revolutionen har ägt rum torde de flesta vara överens om. Däremot är det inte lika lätt att fastställa vad som rörde sig i

huvudet på var och en av de tjugo miljoner fransmän som levde då. Åtskilliga var säkert mer intresserade av tryffelsvinens kondition än av Marie Antoinettes hälsa eller ohälsa fram till giljotineringen.

Slumpens och tillfälligheternas betydelse i historien kan vara fruktbart att diskutera, tycker Evans. Anta att Hitler hade dött 1928. Skulle då andra världskriget ha kunnat undvikas? Majoriteten av historikerna, inklusive Evans, svarar nej. Weimarrepublikens chans att överleva var minimal efter depressionen som satte in 1929. En högerdiktatur under Franz von Papen, han som blev Hitlers mest konservativa medarbetare 1933, eller en restauration av den hohenzollerska monarkin hade nästan garanterat lett till återuppbyggnad, revidering av Versaillesfördraget, *Anschluss* av Österrike och en fortsättning av den erövringspolitik som var Tysklands krigsmål mellan 1914 och 1918.

Folkmordet Hitlers verk

Det antisemitiska utrotningsprogram som Hitler bar ansvaret för både först som sist, hade det inträffat? Inte alls helt klart, även om man accepterar idén att folkmordet växte fram "underifrån". Storskaliga massaker på judar hade man nog kunnat förvänta sig, men inte ett systematiskt folkmord, anser Evans. Historien upprepar sig aldrig, åtminstone inte på exakt samma sätt. Att säga något annat vore att hemfalla åt determinismen, rena ödestron. Evans poäng är att slumpen förvisso spelar in, men att slumpens effekter alltid är begränsade.

Om alla teorier är lika mycket värda, varför då tro just på postmodernistiska historieteorier? De mest extrema dekonstruktivisterna vill inte att man tillämpar deras teorier på deras egna verk. De borde betänka att deras vetenskapliga metod inte nödvändigtvis är mer sofistikerad än andra befintliga metoder. Evans tycker att en smula ödmjukhet från deras håll vore bättre på sin plats än den arrogans som oftast ofta har visat.

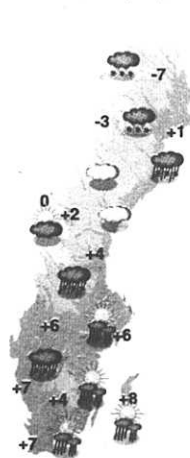
OLAV WISTRÖM

Napoleon tågar över Alporna på sin äsna. På de målningar han själv beställde avbildas han ridande på en eldigg springare. Det gäller för historikerna att veta vem som ligger bakom den bild som ges av ett händelseförlopp.

Sverige i dag

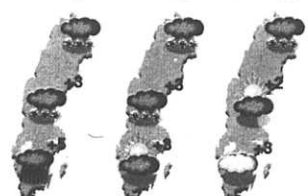
Molnigt och regnskurar i söder. Vid syd- och västkusten blåsig. I norra Norrland regn vid kusten, i inlandet snö, tidvis ymnigt.

Europa i dag

Fredag Lördag Söndag

TV i kväll torsdag 14 december

SVT1

18.00-19.00 Boibompa
18.01 Hund och Anka
18.15 Julkalendern: Ronny och Julia (R)
18.30 Nu är det jul igen, Snobben
19.00 Vera
19.40 P.S.
19.55 Vera, forts.
20.00 Redenet
20.45 Lilla Magasinet
21.00-22.00 Aktuellt
21.30 A-ekonomi
21.40 Sportnytt
21.55 Aktuellt
22.00 20 år av ovisshet
22.30 Ikon
23.00 Sapber XL
23.30-00.00 Musik i själ och hjärta (R)

SVT2

18.00 Aktuellt
18.15 Go'kväll
19.10 Regionala nyheter
19.30 Rapport
20.00 Dokumentären: Från opium till krysanterium
21.00 Uppåt väggarna
21.30 Veronica
21.55 Århundradets bilder
22.00 Regionala nyheter
22.10 Nattdoppet
23.00 Nyheter från SVT24
23.10-01.10 Vetenskapsens värld (R)

TV3

18.30 TV3 Direkt
19.00 Vita tögner
19.30 Baren
20.00 Förhåvad
20.55 TV3 Direkt
21.00 Efterlyst
22.00 Folkhemmet
23.00 Baren (R)
23.40 TV3 Sport
23.50 Brottsplats Los Angeles
0.20 Våra värsta år
0.50 Bandet. Am. thriller från 1971
2.50 I lagens namn
3.45-4.40 TJ Hooker

TV4

17.59-19.00 Nyhetstimmen
18.05 Nöjesnyheterna
18.10 Lokala nyheter
18.25 Vädret
18.30 Nyheterna

18.50 Ekonominyheterna
19.00 Jeopardy!
19.30 Nya tider
20.00 Jodie och Mary – de siamesiska tvillingarna
21.00 Providence
22.00 Nyheterna
22.15 Lokala nyheter
22.25 Sporten
22.45 Madonna special
23.45 Millennium (R)
0.30 First wave (R)
1.20 Kvinnoängsliset (R)
2.20-2.50 M.A.S.H. (R)

Kanal 5

18.00 Spin City (R)
18.30 Vänner (R)
19.00 Big Brother
19.30 Hotel Seger
20.00 Big Brother Adam
22.00 Rättor i New York (R)
23.00 Vänner (R)
23.30 NHL Powerweek
0.05 Jay Leno Show

1.05 Veckans stjärna: All Saints (R)
1.10 Spin City (R)
1.40-3.15 P.O.W. The Escape. Am. action från 1986.

TV8

Börsnyheter från Finanstidningen sänds varje timme mellan 8.50 och 17.50

18.00 Kampreport
20.00 Årets person
21.00 O som i Ortmark
22.00 Finansnytt
22.15 Till Mars – som död eller hjätte?
23.15 Finansnytt
23.30 Arktis å la Provence
0.00 Chelren som kom ned på jorden
0.30-6.00 Bloomberg

**Sök jobb på www.fti.se
under Jobb & Karriär**
FINANSTIDNINGEN i samarbete med **topjobs**